

Právna úprava verejného obstarávania v SR

Andrea Moravčíková*

Príspevok venovaný téme verejné obstarávanie nie je rozborom problémov, ktoré verejné obstarávanie v praxi prináša, ale komplexným pohľadom na právnu úpravu, ktorá prešla vi-

acerými zmenami. Vzhľadom na prijatie novej právnej úpravy zákonom č. 523/2003 Z.z., účinnnej od 1. 1. 2004, autorka považovala za potrebné niektoré inštitúty osvetliť a obsah zákona

* JUDr. Andrea Moravčíková, PhD., Právnická fakulta UK Bratislava

transformovať do stručnej a prehľadnej štruktúry. Príspevok sa nesnaží riešiť mnohé problémy, ktoré v procese obstarávania často nastávajú. Zámerom bolo objasniť základné princípy verejného obstarávania v novej slovenskej právnej úprave a poskytnúť českej odbornej verejnosti prehľadnú štruktúru a terminológiu tohto obširného právneho predpisu.

1. VŠEOBECNE K PRÁVNEJ ÚPRAVE VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA

V oblasti nakladania s verejnými prostriedkami pôsobí regulácia voľného výberu zmluvného partnera, hovoríme o verejnom obstarávaní. Zákon č. 523/2003 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, ktorý je komplexnou zákonnou úpravou verejného obstarávania, je poslednou verziou niekoľkoročnej legislatívnej snahy dosiahnuť kompatibilitu právnej úpravy s úpravou v EÚ a v porovnaní s predchádzajúcou úpravou¹ možno povedať, že dosahuje potrebné kvality európskeho štandardu.

Okrem nevyhnutného rešpektovania príslušných smerníc pre oblasť verejného obstarávania, ktoré boli do zákona transponované, zákonná úprava sa od roku 1993 vyvíjala na princípoch definovaných modelovou úpravou verejného obstarávania, spracovaným Komisiou OSN pre medzinárodné obchodné právo².

Zákon ustanovuje metódy a postupy verejného obstarávania používané obstarávateľmi pri uzavieraní verejných zmlúv na dodanie tovaru, zmlúv na uskutočnenie prác alebo zmlúv na poskytnutie služieb a určuje pôsobnosť Úradu pre verejné obstarávanie (ďalej len „Úrad“).

Pre účely členenia predmetu obstarávania zákon definuje obstarávanie

- a) tovarov – t.j. výrobky, zariadenia a iné veci ponúkané na trhu a určené na predaj,
- b) prác – t.j. stavebných prác a s nimi súvisiacich dodávateľských prác potrebných na zhotovenie stavby v pozemnom staviteľstve alebo v inžinierskom staviteľstve,
- c) služieb – t.j. finančných služieb, právnych služieb, projektových služieb, inžinierskych služieb, remeselných služieb a ďalších služieb.

Pokiaľ ide o dispozíciu s verejnými zdrojmi, primárne platí predpoklad povinnosti použiť postup

podľa zákona o verejnom obstarávaní. Existujú aj situácie, kedy nie je takýto postup vhodný, či už z dôvodu špecifickosti predmetu obstarávania alebo subjektu, ktorý tovary či služby poskytuje. Zákon presne stanovuje výnimky z povinnosti použiť verejné obstarávanie, najčastejšie napríklad pri uzavieraní zmlúv

- ktorých predmet tvoria utajované skutočnosti,
- zmlúv týkajúcich sa služieb v rozhodcovských veciach, arbitrážnych veciach alebo zmierovacích konaniach,
- zmlúv ktorých predmetom je poskytovanie finančných služieb súvisiacich s emisiou, predajom, nákupom a prevodom cenných papierov,
- ktorých predmetom sú činnosti vykonávané Národnou bankou Slovenska,
- ktorých predmetom je nadobúdanie vlastníctva alebo nájom nehnuteľností a s nimi súvisiacich práv,
- ktorých obsahom je vznik, zmena alebo zánik pracovného pomeru alebo obdobného pracovno-právneho vzťahu,
- a ďalšie.

2. PÔSOBNOSŤ ZÁKONA

Pôsobnosť zákona je všeobecne vymedzená určitým okruhom subjektov, na ktoré sa zákon vzťahuje, a predpokladanou cenou predmetu obstarávania.

Subjekty povinné postupovať podľa zákona označujeme ako obstarávateľia a možno ich rozdeliť na dve skupiny:

- A. obstarávateľia tzv. klasického sektora, ktorí sú špecifikovaní v ust. § 4
- B. obstarávateľia tzv. sektora prirodzených monopolov, špecifikovaní v ust. § 5

A. Obstarávateľ z oblasti klasického sektora je

- a) Slovenská republika zastúpená orgánom štátnej správy, orgánom alebo úradom vykonávajúcim štátne záležitosti,
- b) obec a vyšší územný celok,
- c) iná organizácia riadená verejným právom,
- d) združenie právnických osôb, ktorého členom je aspoň jeden z vyššie uvedených obstarávateľov.

Inou organizáciou riadenou verejným právom sa rozumie právnická osoba založená alebo zriadená na osobitný účel plnenia potrieb vo verejnom záujme, kto-

¹ Predchodcami zákona č. 523/2003 Z.z. sú zákon č. 263/1993 Z.z. o verejnom obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác a následne zákon č. 263/1999 Z.z. o verejnom obstarávaní.

² UNCITRAL Model Law on Procurement of Goods and Construction (1993); Official Records of the General Assembly, Forty-eighth Session, Supplement No. 17 (A/48/17).

rý nemá priemyselný charakter alebo komerčný charakter, a

- a) je úplne alebo z väčšej časti **financovaná** obstarávateľom podľa písmena a) až c) **alebo**
- b) je **riadená** alebo kontrolovaná obstarávateľom podľa písmena a) až c) **alebo**
- c) obstarávateľ podľa písmena a) až c) **vymenúva alebo volí** viac ako polovicu členov jej riadiaceho orgánu alebo kontrolného orgánu.

B. Obstarávateľ zo sektora prirodzených monopolov je právnická osoba pôsobiaca v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a telekomunikácií, splňajúca nasledovné podmienky:

- a) je obstarávateľom klasického sektora a zároveň vykonáva aspoň jednu z činností definovaných v ust. § 5 ods. 2³,
- b) obstarávateľ klasického sektora má na takúto osobu priamy alebo nepriamy rozhodujúci vplyv⁴,
- c) iná právnická osoba, ktorá má právo využívať osobitné právo alebo výlučné právo pri vykonávaní svojich činností a vykonáva aspoň jednu z činností definovaných v ust. § 5 ods. 2.

Na základe verejného obstarávania získava obstarávateľ zmluvného partnera. Tento postup je však odlišný od postupu subjektov súkromného práva pri uzatváraní obchodných zmlúv.

Všeobecne v obchodnoprávných vzťahoch platí úprava podľa ust. § 43 a nasl. OZ spolu s ust. § 269 a nasl. ObZ. Pri uzatváraní zmluvy podľa ust. § 43 a nasl. Občianskeho zákonníka, kde nájdeme všeobecnú úpravu kontraktácie, hovoríme v predkontraktačnej fáze, teda o spôsobe platného uzavretia zmluvy, ktorý sa riadi určitými princípmi. Pri vzniku zmluvy musia byť na začiatku komunikácie osob, ktorých záujmom je zmluvu uzavrieť. Osoba, ktorá predkladá návrh a uzavretie zmluvy sa označuje ako oferent a osoba, ktorej je návrh určený, oblát. Následne sa oblát, ktorý prijíma ofertu, označuje ako akceptant.

Okrem predpokladu prijatia oferty je dôležitou podmienkou dovoľenosť návrhu a ďalšie náležitosti platnosti právneho úkonu. V prípade obchodnoprávneho vzťahu je potrebné naplniť požiadavky ust. § 269 Obchodného zákonníka, teda návrh musí mať podstatné náležitosti zmluvy (okrem explicitne uvedených výnimiek). Občiansky zákonník ďalej určuje momenty, ako je možnosť odvolania a zrušenia návrhu na uzavretie zmluvy a zánik oferty. Ofertu nie je možné ak-

ceptovať mlčky, hoci za akceptáciu možno považovať aj konkludentný súhlas, s ktorým je spojené určité konanie vnímané medzi stranami ako prejav súhlasu. Zákon veľmi podrobne vymedzuje momenty, ktoré sú hranicami viazanosti návrhom pre oferenta a akceptanta, možnosti platného odvolania, a tieto sú vždy spojené s určitými typickými znakmi.

Všetky tieto princípy a postupy sú v procese verejného obstarávania nahradené presne špecifikovaným a formalizovaným postupom určeným v zákone o verejnom obstarávaní. Strany sa v predkontraktačnej fáze označujú ako obstarávateľ a

- uchádzač – každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá dodáva tovar, uskutočňuje prácu alebo poskytuje službu a predloží ponuku
- záujemca – každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá dodáva tovar, uskutočňuje prácu alebo poskytuje službu a má záujem o účasť v užšej súťaži, v rokovacom konaní so zverejnením alebo v rokovacom konaní bez zverejnenia
- koncesionár – fyzická osoba alebo právnická osoba, alebo skupina vytvorená viacerými osobami, s ktorou bola uzavretá koncesná zmluva metódami a postupmi podľa tohto zákona. **Koncesná zmluva** je zmluva rovnakého typu ako zmluva na uskutočnenie práce s tým rozdielom, že úhrada za práce, ktoré sa majú uskutočniť, je kompenzovaná právom užívať stavbu na dohodnutý čas, ktoré môže byť spojené s peňažným plnením zo strany obstarávateľa uvedeného v § 4 ods. 1.

V ďalšom výklade budeme používať pre účely označenia potenciálneho zmluvného partnera, t.j. uchádzača alebo záujemcu, jeden termín **uchádzač**, ktorý možno považovať za širší termín.

Jedným z princípov zákona je aj povinnosť, že na metódy a postupy upravené týmto zákonom sa **nevzťahujú pravidlá pre obchodnú verejnú súťaž podľa ust. § 281 až 288 Obchodného zákonníka**.

Ďalšou dôležitou skutočnosťou je povinnosť uzatvárať verejné zmluvy výlučne **v písomnej podobe**. Zákon umožňuje uzavrieť aj tzv. rámcovú zmluvu, ktorou je písomná dohoda medzi obstarávateľom a jednou alebo viacerými fyzickými osobami alebo právnickými osobami oprávnenými na dodanie tovarov, uskutočnenie prác alebo poskytovanie služieb. Účelom tejto zmluvy je ustanovenie podmienok, najmä o cene, spôsobe uzavierania čiastkových zmlúv v určenom období,

³ Týmito činnosťami sú napr. poskytovanie prístupu k verejným sieťam súvisiacim s výrobou, dopravou a distribúciou pitnej vody, elektriny alebo plynu; ďalej to môžu byť činnosti v oblasti prieskumu a ťažby ropy, uhlia, plynu a pod., ako aj prevádzkovanie letísk, MHD, autobusovej a železničnej dopravy, telekomunikácie atď.

⁴ Rozhodujúcim vplyvom sa rozumie, že obstarávateľ v danom subjekte

a) vlastní väčšinu akcií alebo väčšinový obchodný podiel alebo

b) ovláda väčšinový podiel na hlasovacích právach, alebo

c) vymenúva viac ako polovicu členov správneho, výkonného alebo kontrolného orgánu.

případne o predpokladanom množstve. Následne obstarávatelia zo sektora prirodzených monopolov môžu použiť rokovacie konanie bez zverejnenia aj vtedy, ak ide o uzavretie čiastkovej zmluvy na základe platnej rámcovej zmluvy⁵.

3. METÓDY VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA

Metódy verejného obstarávania sú postupy, ktoré určujú akým spôsobom obstarávateľ vyberá z uchádzačov partnera na uzavretie zmluvy. Zákon rozlišuje 5 metód, ktorých výber je podmienený predovšetkým druhom obstarávateľa, ako aj ďalšími podmienkami, v ktorých má predmetná zmluva vzniknúť. Obstarávateľ klasického sektora použije na uzavretie zmluvy metódu **verejná súťaž** alebo **užšia súťaž**; metódu rokovacie konanie so zverejnením alebo metódu rokovacie konanie bez zverejnenia môže použiť výlučne v prípadoch, ak je splnená aspoň jedna z podmienok uvedených v § 61 alebo 66.

Obstarávateľ sektora prirodzených monopolov použije na uzavretie zmluvy metódu **verejná súťaž**, **užšia súťaž** alebo **rokovacie konanie so zverejnením**; metódu rokovacie konanie bez zverejnenia použije, len ak je splnená aspoň jedna z podmienok uvedených v § 66.

3.1. VEREJNÁ SÚŤAŽ

Metóda, ktorá sa vyhlasuje pre **neobmedzený** počet uchádzačov na podanie ponuky na uzavretie zmluvy na obstaranie tovarov, prác alebo služieb.

3.2. UŽŠIA SÚŤAŽ

Metóda, ktorú obstarávateľ vyhlasuje pre **neobmedzený** počet záujemcov.

Obstarávateľ môže **obmedziť** počet záujemcov, ktorých vyzve na predloženie ponuky, a to najmenej na 5 a najviac na 20. Ponuku môže predložiť len uchádzač, ktorého obstarávateľ vyzval na predloženie ponuky. Výzvu na predloženie ponuky obstarávateľ pošle len vybraným záujemcom, ktorí splnili podmienky účasti v užšej súťaži.

3.3. ROKOVACIE KONANIE SO ZVEREJNENÍM

Túto metódu obstarávateľ vyhlasuje pre **neobmedzený** počet záujemcov, avšak môže **obmedziť** počet záujemcov, ktorých vyzve na rokovania najmenej na troch. Túto metódu môže použiť obstarávateľ

klasického sektora⁶ iba za predpokladu, že je splnená **aspoň jedna** z týchto podmienok:

- a) v predchádzajúcej verejnej súťaži alebo v užšej súťaži boli všetky ponuky neregulérne, alebo inak neprijateľné a za predpokladu, že sa pôvodné zmluvné podmienky podstatne nezmenia; v tomto prípade obstarávateľ nie je povinný zverejniť oznámenie, ak na rokovanie vyzve všetkých uchádzačov, ktorí v predchádzajúcej verejnej súťaži alebo užšej súťaži splnili podmienky účasti a predložili ponuky podľa požiadaviek obstarávateľa,
- b) požiadavky na obstarávané služby, najmä na finančné služby, nemožno určiť dostatočne presne,
- c) obstarávané práce sa uskutočnia len na výskum a vývoj, a nie na vytváranie zisku alebo na krytie nákladov na výskum a vývoj,
- d) obstarávané práce alebo služby, alebo riziká s nimi spojené výnimočne neumožňujú určiť požiadavky na spôsob určenia ceny.

3.4. ROKOVACIE KONANIE BEZ ZVEREJNENIA

Túto metódu verejného obstarávania môže obstarávateľ použiť len vtedy, ak je splnená aspoň jedna zo zákonom presne definovaných podmienok (napr. existencia výhradných práv k obstarávanému tovaru, mimoriadna udalosť spôsobujúca časovú tieseň, obstarávaný tovar sa využije len na tvorbu štátnych hmotných rezerv a pod.).

3.5. SÚŤAŽ NÁVRHOV

Táto metóda je samostatným postupom **bez uzavretia zmluvy** alebo časťou postupu, ktorý vedie k uzavretiu zmluvy. Umožňuje obstarávateľovi získať najmä v oblasti územného plánovania, architektúry, stavebného inžinierstva a spracovania údajov návrh, ktorý vybrala **porota** v súťaži s udelením cien alebo bez udelenia cien.

Súťaž návrhov sa vyhlasuje pre **neobmedzený** počet záujemcov. Obstarávateľ môže obmedziť počet záujemcov najmenej na päť. V oznámení o vyhlásení súťaže návrhov obstarávateľ určí jasné a nediskriminačné podmienky účasti tak, aby zabezpečil dostatočný počet záujemcov, ktorí predložia návrhy. Prístup záujemcov z členských štátov Európskych spoločenstiev v súťaži návrhov nesmie byť obmedzený odkazom na určité územie alebo časť územia ani požiadavkou na určitú právnu formu. Obmedzením nie je požiadavka

⁵ Rámcová zmluva v úprave verejných zákaziek v českej legislatíve je upravená výlučne pre oblasť obstarávateľov z odvetví vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a telekomunikácií – porovnaj MAREK, K.: Veřejné zakázky. Justičná revue, 56, 2004, č. 8–9, s. 955.

⁶ Obstarávateľ zo sektora prirodzených monopolov používa túto metódu bez potreby splnenia uvedených podmienok.

na členstvo v stavovskej organizácii alebo v profesijnej komore.

c) oznámenia o vyhlásení metódy verejného obstarávania.

3.6. FINANČNÉ LIMITY

Metódy verejného obstarávania sa označujú v závislosti od predpokladanej ceny predmetu obstarávania ako

- nadlimitné,
- podlimitné,
- podprahové
 - podprahové s vyššou cenou
 - podprahové s nižšou cenou

Takéto členenie má význam predovšetkým v súvislosti s povinnosťami súvisiacimi s **oznamovaním** vyhlásenej metódy obstarávania a použitím špecifických postupov (napr. povinnosť zverejniť predbežné oznámenie, povinnosť zverejniť oznámenie v Úradnom vestníku EÚ pri nadlimitnej metóde, možnosť použiť zjednodušené postupy verejného obstarávania pri podprahových metódach atď.).

V prípade, že predmetom zmluvy je obstaranie tovaru, uskutočnenie práce alebo poskytnutie služby, ktorých úhrnná cena bez dane z pridanej hodnoty je **nižšia ako finančné limity**, zákon sa nepoužije a obstarávateľ môže vybrať zmluvného partnera bez formálnych povinností prieskumu trhu.

Pôsobnosť zákona vymedzená cenou predmetu obstarávania je v prípade obstarávania tovarov a služieb nad 50 000,- Sk bez DPH a v prípade prác nad 100 000,- Sk bez DPH.

Obstarávateľ sa nesmie vyhnúť použitiu metód a postupov verejného obstarávania podľa zákona vzhľadom na určené finančné limity, spôsobom určenia predpokladanej ceny ani rozdelením predmetu obstarávania alebo zmluvy.

4. VYHLASOVANIE VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA

Obstarávateľ klasického sektora vyhlasuje verejné obstarávanie

- a) zverejnením oznámenia o vyhlásení metódy verejného obstarávania alebo
- b) zverejnením oznámenia o koncesii na práce.

Obstarávateľ z oblasti prirodzených monopolov vyhlasuje verejné obstarávanie zverejnením

- a) pravidelného oznámenia s výzvou na súťaž alebo
- b) oznámenia o existencii kvalifikačného systému alebo

Kvalifikačný systém

Obstarávateľ v sektore prirodzených monopolov si môže vytvoriť a viesť kvalifikačný systém fyzických osôb alebo právnických osôb dodávajúcich tovary, uskutočňujúcich práce alebo poskytujúcich služby. Obstarávateľ, ktorý si vytvoril kvalifikačný systém, umožní fyzickým osobám alebo právnickým osobám dodávajúcim tovary, uskutočňujúcim práce alebo poskytujúcim služby, aby mohli kedykoľvek požiadať o kvalifikáciu.

Kvalifikačný systém, ktorý môže zahŕňať rôzne kvalifikačné stupne, musí byť vedený na základe objektívnych kritérií a pravidiel určených obstarávateľom. V kvalifikačnom systéme, ktorý sa bude vzťahovať na nadlimitné metódy verejného obstarávania, obstarávateľ použije odkazy na európske normy vždy, ak je to možné.

Kvalifikačný systém je predmetom zverejňovania v povinných periodikách, t.j. v Úradnom vestníku Európskej únie a Vestníku verejného obstarávania SR. Z oznámenia musí byť zrejmý účel kvalifikačného systému a dostupnosť pravidiel vrátane ich uplatňovania. Ak kvalifikačný systém má trvať dlhšie ako tri roky, oznámenie o kvalifikačnom systéme obstarávateľ zverejňuje ročne. Ak má kvalifikačný systém kratšiu lehotu trvania, je postačujúce jeho počiatočné zverejnenie.

Ak sa verejné obstarávanie vyhlási oznámením o existencii kvalifikačného systému, záujemcovia v užšej súťaži alebo v rokavacom konaní so zverejnením sa vyberú z kvalifikovaných osôb.

4.1. PODMIENKY ÚČASTI VO VEREJNOM OBSTARÁVANÍ

Uchádzač o účasť vo verejnom obstarávaní musí spĺňať tzv. **všeobecné podmienky** (uvedené v ust. § 29 a nasl. zákona – bezúhonnosť, oprávnenie na výkon obstarávaných služieb, prác či dodávanie výrobkov, ako aj splnenie povinností uchádzača voči štátu).

Uchádzač zapísaný v zozname podnikateľov pre verejné obstarávanie môže nahradiť doklady požadované na preukázanie splnenia všeobecných podmienok potvrdením úradu, ktorý za týmto účelom vedie **Zoznam podnikateľov**.

Okrem základných predpokladov účasti na verejnom obstarávaní je potrebné, aby uchádzač preukázal splnenie **špeciálnych podmienok**, ako ekonomickej stability, potrebné personálne a technické zázemie a ďalšie skutočnosti, ktoré preukážu jeho schopnosť najlepšie splniť predpoklady a požiadavky obstaráva-

teľa. Špeciálnymi podmienkami sú podmienky týkajúce sa finančného a ekonomického postavenia uchádzača a jeho technickej spôsobilosti.

Obstarávateľ **vylúči** z verejného obstarávania uchádzača alebo záujemcu, ak nepredložil požadované doklady alebo informácie, ktorými preukazuje finančné, ekonomické postavenie alebo technickú spôsobilosť, alebo poskytol nepravdivé informácie alebo skreslené informácie. Uchádzačov z členských štátov Európskych spoločenstiev, ak sú v krajine svojho sídla oprávnení vykonávať požadovanú činnosť, obstarávateľ **nesmie vylúčiť** z dôvodu, že podľa všeobecne záväzných právnych predpisov Slovenskej republiky sa vyžaduje na vykonávanie požadovanej činnosti určitá právna forma (napr. poisťovne musia mať formu akciových spoločností, čo v iných krajinách nemusí platiť).

Obstarávateľ bezodkladne písomne upovedomí uchádzačov alebo záujemcov, ktorí boli vylúčení, že nebudú vyzvaní na predloženie ponuky alebo na rokovanie, s uvedením dôvodu.

4.2. ÚČASŤ SKUPINY V OBSTARÁVANÍ

Obstarávateľ musí umožniť skupine účasť vo verejnom obstarávaní. Obstarávateľ nesmie vyžadovať od skupiny, aby vytvorila určitú právnu formu do predloženia ponuky. Skupina preukazuje splnenie všeobecných podmienok účasti za každého člena skupiny osobitne a spoločne preukazuje splnenie špeciálnych podmienok. Účasť v skupine je vhodná predovšetkým pri komplexných dodávkach, kedy jeden subjekt samostatne nie je schopný splniť všetky požadované kritériá týkajúce sa najmä ekonomických a technických predpokladov. Časté je spájanie kapitálu (finančne silný subjekt) a technických zručností (napr. niekoľko fyzických osôb spĺňajúcich odbornostné kritériá).

Ak bola ponuka skupiny úspešná, obstarávateľ môže vyžadovať vytvorenie určitej právnej formy, ak je takýto postup potrebný z dôvodu riadneho plnenia zmluvy. Účasť skupiny teda z formálno-právneho hľadiska prebieha najčastejšie nasledovne:

1. niekoľko subjektov (fyzické osoby i právnické osoby) uzavrujú zmluvu o združení podľa ust. § 829 OZ,
2. v prípade úspešnosti ponuky obstarávateľ požiadava o vytvorenie subjektu,
3. účastníci skupiny majú niekoľko možností, napr.:
 - i. fúzia (splynutie, zlúčenie)
 - ii. vytvorenie spoločného podniku (akákoľvek forma obchodnej spoločnosti, družstva alebo inej právnickej osoby spôsobilej na výkon požadovaných činností, ktorej spoločníkmi budú účastníci skupiny)
4. zmluvu uzatvára s obstarávateľom nový subjekt, reprezentujúci účastníkov skupiny.

4.3. ZÁBEZPEKA

Viazanosť ponuky možno zabezpečiť zábezpekou. Zábezpekou je

- a) poskytnutie **bankovej záruky** za uchádzača alebo
- b) **zloženie finančných prostriedkov** na bankový účet obstarávateľa.

Povinnosť vyžadovať zábezpeku sa vzťahuje len na obstarávanie nadlimitnou metódou, inak je na rozhodnutí obstarávateľa, či ju bude vyžadovať. Zábezpeka nesmie presiahnuť 5 % z predpokladanej ceny predmetu obstarávania, zároveň však nesmie byť vyššia ako 5 000 000 Sk.

Obstarávateľ uvoľní zábezpeku najneskôr do siedmich dní od uzavretia zmluvy. Zábezpeka prepadne v prospech obstarávateľa, ak uchádzač odstúpi od svojej ponuky po uplynutí lehoty na predloženie ponúk.

4.4. POSTUP PRI HODNOTENÍ PONÚK

Kritériá hodnotenia

Kritériá na vyhodnotenie ponúk obstarávateľ oznámi v **oznámení** o vyhlásení metódy verejného obstarávania alebo vo výzve na predloženie ponúk a zároveň určí poradie ich dôležitosti. Ak obstarávateľ určí jedno kritérium na vyhodnotenie ponúk, kritériom je vždy len **najnižšia cena**. Kritériom na vyhodnotenie ponúk nesmie byť dĺžka záruky.

Zároveň obstarávateľ poskytne uchádzačom **súťažné podklady**, ktoré obsahujú detailnejšie požiadavky, ako samotné oznámenie. Obvykle ide o písomné podklady, prípadne aj grafické alebo iné podklady nevyhnutné na vypracovanie ponuky.

Vysvetľovanie

V období medzi vyhlásením metódy verejného obstarávania a termínom predloženia ponúk môžu uchádzači žiadať obstarávateľa o vysvetlenie podmienok účasti alebo súťažných podkladov a o informácie potrebné na spracovanie ponuky. Vysvetlenie obstarávateľ následne doručuje všetkým známym uchádzačom (t.j. tým, ktorí si osobne vyzdvihli súťažné podklady) spoločne, teda každý má rovnakú sumu informácií súvisiacich s predmetným obstarávaním (princíp rovnosti a transparentnosti). Informácie je potrebné oznámiť do šiestich dní od obdržania požiadavky na vysvetlenie, najneskôr však šesť dní pred uplynutím lehoty na predkladanie ponúk alebo lehoty na predkladanie dokladov preukazujúcich splnenie podmienok účasti vo verejnom obstarávaní.

Doručenie ponuky

Ponukou sa rozumie prejav vôle uchádzača, že chce za úhradu poskytnúť obstarávateľovi určité plnenie pri dodržaní podmienok stanovených obstarávateľom.

V lehote na predkladanie ponúk doručia uchádzači svoje ponuky, a to v uzavretom obale s uvedením obchodného mena a sídla uchádzača alebo miesta podnikania s označením „súťaž“ a s heslom súťaže. Neskoršie doručenie nie je možné akceptovať. Súčasťou ponuky je aj vyhlásenie uchádzača, že súhlasí s podmienkami určenými obstarávateľom, podpísané uchádzačom alebo osobou oprávnenou konať za uchádzača. Ak sa ponuka doručuje osobne, obstarávateľ vydá potvrdenie o jej prevzatí, v ktorom uvedie dátum, čas a miesto prevzatia ponuky. Každý uchádzač môže predložiť iba jednu ponuku.

Otváranie obálok

Po uplynutí lehoty na predkladanie ponúk pristúpi obstarávateľ k otváraniu obálok. O mieste a čase konania otvárania obálok musia byť upovedomení všetci uchádzači, ktorí predložili ponuku v lehote, a musí im byť umožnená účasť. Otváranie obálok vykonáva komisia vytvorená obstarávateľom, ktorá zverejní obchodné mená, adresy alebo sídla všetkých uchádzačov a ich návrhy na plnenie jednotlivých kritérií určených obstarávateľom na hodnotenie ponúk. Ostatné údaje uvedené v ponuke sa nezverejňujú.

Komisia

Na vyhodnotenie ponúk je obstarávateľ povinný zriadiť najmenej trojčlennú komisiu. Členovia komisie musia mať odborné vzdelanie alebo odbornú prax zodpovedajúcu predmetu obstarávania. Člen komisie musí byť bezúhonný a nesmie byť uchádzačom ani zajatý vo vzťahu k uchádzačom. Člen komisie ani jemu blízka osoba nesmie byť štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu uchádzača, ani spoločníkom právnickej osoby, ktorá je uchádzačom. Členom komisie nesmie byť ani osoba, ktorá je zamestnancom uchádzača, zamestnancom záujmového združenia podnikateľov, ktorého je uchádzač členom, alebo ktorá je zamestnancom úradu.

Hodnotenie ponúk

Vyhodnocovanie ponúk komisiou je neverejné a nesmú sa ho zúčastniť uchádzači. Komisia vyhodnocuje ponuky z hľadiska splnenia požiadaviek obstarávateľa na predmet obstarávania a vylúči ponuky, ktoré nespĺňajú požiadavky uvedené v oznámení o vyhlásení

metódy verejného obstarávania a v súťažných podkladoch.

Ak ponuka obsahuje neobvykle nízku cenu, komisia je **povinná** požiadať uchádzača o vysvetlenie návrhu ceny. Požiadavka na vysvetlenie návrhu ceny má smerovať k tým častiam ceny uvedeným v ponuke, ktoré sa považujú za rozhodujúce vo vzťahu k celkovej cene, a komisia ich posúdi na základe poskytnutého vysvetlenia. Komisia **vylúči ponuku**, ak neuzná vysvetlenie návrhu ceny za dostatočné alebo ak uchádzač neposkytne vysvetlenie návrhu ceny v lehote určenej komisiou, alebo ak komisia neurčila lehotu, v lehote siedmich dní odo dňa doručenia žiadosti.

Komisia môže požiadať uchádzačov o písomné vysvetlenie ponúk. Nesmie však vyzvať ani prijať ponuku uchádzača na zmenu, ktorou by sa ponuka zvýhodnila. Komisia vylúči ponuku, ak uchádzač nepredloží vysvetlenie v lehote určenej komisiou alebo ak komisia neurčila lehotu, v lehote siedmich dní odo dňa doručenia žiadosti.

Počas vyhodnocovania ponúk členovia komisie nesmú poskytovať informácie o obsahu ponúk a ich vyhodnocovaní. Ponuku ani jej časti obstarávateľ nesmie použiť bez súhlasu uchádzača.

4.5 OZNÁMENIE O VÝSLEDKU VYHODNOTENIA PONÚK A UZAVRETIE ZMLUVY

Obstarávateľ je povinný po vyhodnotení ponúk bezodkladne poslať všetkým uchádzačom oznámenie o výsledku vyhodnotenia ponúk. Úspešnému uchádzačovi oznámi, že jeho ponuku prijíma. Ostatným uchádzačom pošle oznámenie, že neuspeli. V tomto oznámení uvedie dôvody, pre ktoré ich ponuka nebola prijatá. Obstarávateľ musí byť schopný preukázať, že oznámenia o výsledku vyhodnotenia ponúk poslal všetkým uchádzačom súčasne.

Obstarávateľ uzavrie zmluvu v lehote viazanosti ponúk. Uzavretá zmluva nesmie byť v rozpore so súťažnými podkladmi a s ponukou predloženou úspešným uchádzačom.

4.6 ZRUŠENIE VYHLÁSENEJ METÓDY VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA

Obstarávateľ zruší vyhlásenú metódu verejného obstarávania, ak

- a) nedostal ani jednu ponuku,
- b) ani jedna z podaných ponúk nezodpovedá podmienkam uvedeným v oznámení o vyhlásení metódy verejného obstarávania alebo v súťažných podkladoch,
- c) ani jeden uchádzač alebo záujemca nespĺnil podmienky účasti vo verejnom obstarávaní,
- d) jej zrušenie nariadil úrad.

Obstarávateľ môže zrušiť vyhlásenú metódu verejného obstarávania aj vtedy, keď sa **podstatne zmenili okolnosti**, za ktorých sa vyhlásila, a nebolo možné ich predvídať. Obstarávateľ je povinný upovedomiť uchádzačov o zrušení metódy verejného obstarávania s uvedením dôvodu zrušenia alebo o určení metódy verejného obstarávania, ktorú použije na uzavretie zmluvy na pôvodný predmet obstarávania.

5. REVÍZNE POSTUPY

Revíznymi postupmi sú:

- žiadosť o nápravu obstarávateľom pred uzavretím zmluvy,
- dohľad nad verejným obstarávaním, ktorý vykonáva Úrad.

5.1 ŽIADOSŤ O NÁPRAVU

V procese obstarávania často nastávajú situácie, kedy niektorý z uchádzačov, alebo za určitých okolností aj tretie osoby, nesúhlasia s postupom obstarávateľa. Pokiaľ predpokladajú, že ich práva alebo právom chránené záujmy boli alebo mohli byť postupom obstarávateľa dotknuté, v prvom rade musia svoju žiadosť uplatniť priamo u obstarávateľa, ktorý je povinný vykonať nápravu.

Podanie takejto žiadosti o nápravu je podmienkou na postup úradu v prípade, že obstarávateľ žiadosti nevyhoví. Pri postupe obstarávateľa pri užšej súťaži a pri rokovacom konaní so zverejnením sa však nevyžaduje podmienka uplatnenia žiadosti o nápravu.

Žiadosť o nápravu možno podať proti:

- podmienkam uvedeným v oznámení,
- podmienkam uvedeným v súťažných podkladoch alebo v iných dokumentoch poskytnutých obstarávateľom v lehote na predkladanie ponúk,
- podmienkam uvedeným vo výzve na predkladanie ponúk,
- výberu záujemcov v užšej súťaži podľa alebo v rokovacom konaní so zverejnením podľa,
- vylúčeniu uchádzača alebo záujemcu,
- výsledku vyhodnotenia ponúk,
- použitiu metódy rokovacieho konania bez zverejnenia,
- inému úkonu obstarávateľa.

Žiadosť musí byť písomná a podáva sa v lehote do siedmich dní od rozhodnej udalosti podľa písm. a) až f) (napr. od prevzatia súťažných podkladov, od prevzatia oznámenia o výsledku a pod.). Pokiaľ žiadosť smeruje proti použitiu metódy rokovacieho konania bez zverejnenia alebo proti inému úkonu obstarávateľa podľa

písm. g) a h), možno ju podať kedykoľvek pred uzavretím zmluvy.

5.2 DOHĽAD NAD VEREJNÝM OBSTARÁVANÍM

Pri výkone dohľadu Úrad

- rozhoduje o námietkach uchádzačov, záujemcov alebo osôb, ktoré boli alebo mohli byť dotknuté postupom obstarávateľa,
- vykonáva kontrolu postupu obstarávateľov podľa tohto zákona,
- ukladá pokuty podľa tohto zákona,
- vykonáva iné činnosti podľa tejto hlavy.

Konanie o námietkach

Pred uzavretím zmluvy možno podať námietky uchádzačom, záujemcom alebo osobou, ktorej práva alebo právom chránené záujmy boli alebo mohli byť dotknuté postupom obstarávateľa (ďalej len „navrhovateľ“), a to proti úkonom totožným s úkonmi, o ktorých nápravu možno žiadať pri žiadosti o nápravu. Podanie námietky má odkladný účinok, teda obstarávateľ nemôže do doručenia rozhodnutia úradu o námietkach konať v procese verejného obstarávania a za ten čas lehoty obstarávateľovi neplynú (okrem námietok podľa písmena h)).

Po podaní námietok je obstarávateľ povinný doručiť úradu písomné vyjadrenie k podaným námietkam s uvedením predpokladanej ceny predmetu obstarávania a kompletnú dokumentáciu do dvoch pracovných dní od doručenia námietok. Ak obstarávateľ uvedení povinnosť nesplní, úrad rozhodnutím preruší konanie, až kým nepominú prekážky, pre ktoré sa konanie prerušilo. Týmto nie je dotknutý odkladný účinok námietok.

Úrad rozhodnutím konanie o námietkach zastaví, ak

- námietky neboli podané oprávnenou osobou,
- boli podané po zákonnej lehote, alebo
- neobsahujú všetky náležitosti ustanovené zákonom, alebo
- navrhovateľ stiahol podané námietky pred vydaním rozhodnutia vo veci samej.

Ak úrad v konaní o námietkach zistí, že postupom obstarávateľa bol porušený zákon o verejnom obstarávaní a porušenie mohlo mať zásadný vplyv na výsledok verejného obstarávania, rozhodnutím

- nariadi zrušiť metódu verejného obstarávania,
- nariadi zrušiť diskriminačné technické,

ekonomické alebo finančné požiadavky obstarávateľa uvedené v oznámení o vyhlásení metódy verejného obstarávania, v súťažných podkladoch alebo v inom doklade týkajúcom sa verejného obstarávania,

- c) zruší rozhodnutie obstarávateľa o vylúčení uchádzača alebo záujemcu a nariadi zaradiť vylúčeného uchádzača alebo záujemcu do procesu verejného obstarávania,
- d) zruší rozhodnutie obstarávateľa o výbere záujemcov a nariadi zopakovať výber,
- e) zruší rozhodnutie obstarávateľa o výsledku vyhodnotenia ponúk a nariadi znovu vyhodnotiť ponuky.

Ak porušenie tohto zákona nemohlo ovplyvniť výsledok verejného obstarávania, úrad môže rozhodnutím nariadiť odstránenie protiprávneho stavu.

Rozhodnutie úradu o námietkach je preskúmateľné súdom, ak je žaloba podaná do desiatich dní od doručenia rozhodnutia.

Návrh na určenie neplatnosti zmluvy

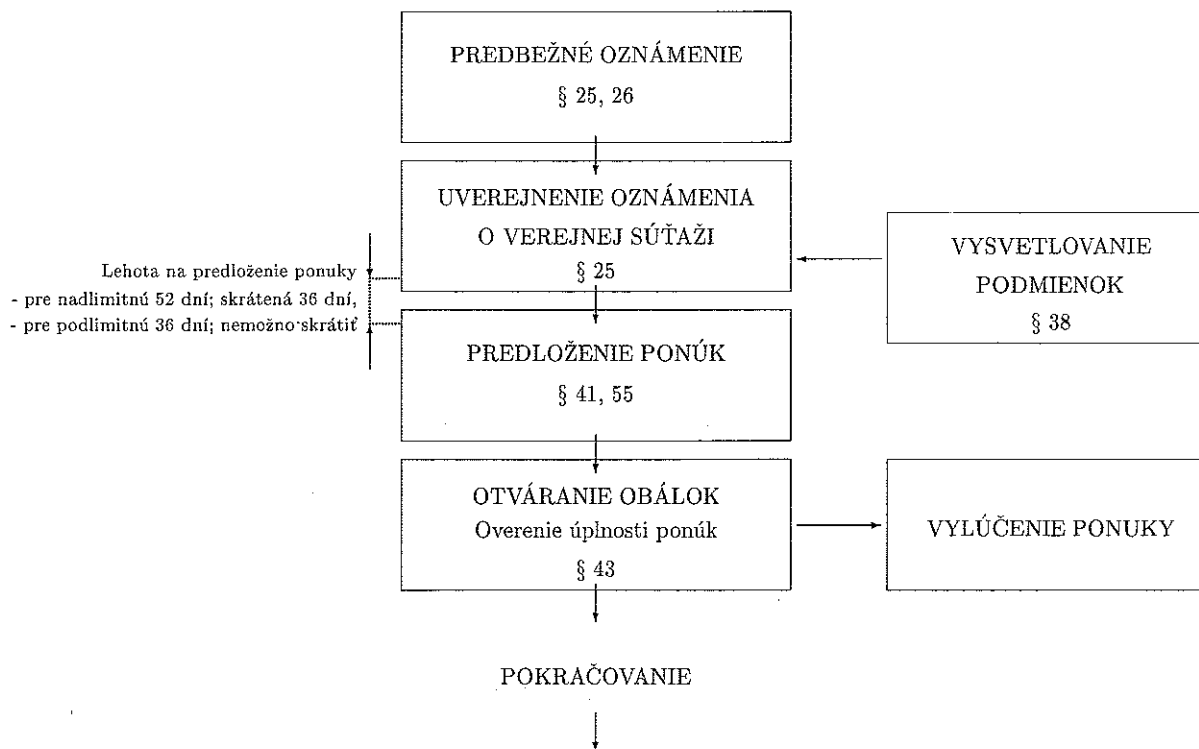
Ak obstarávateľ v rozpore s týmto zákonom uzavrie zmluvu, úrad môže v lehote jedného roka od jej uzavretia podať návrh na určenie jej neplatnosti súdom.

6. ĎALŠIA ÚPRAVA PODEĽA ZÁKONA

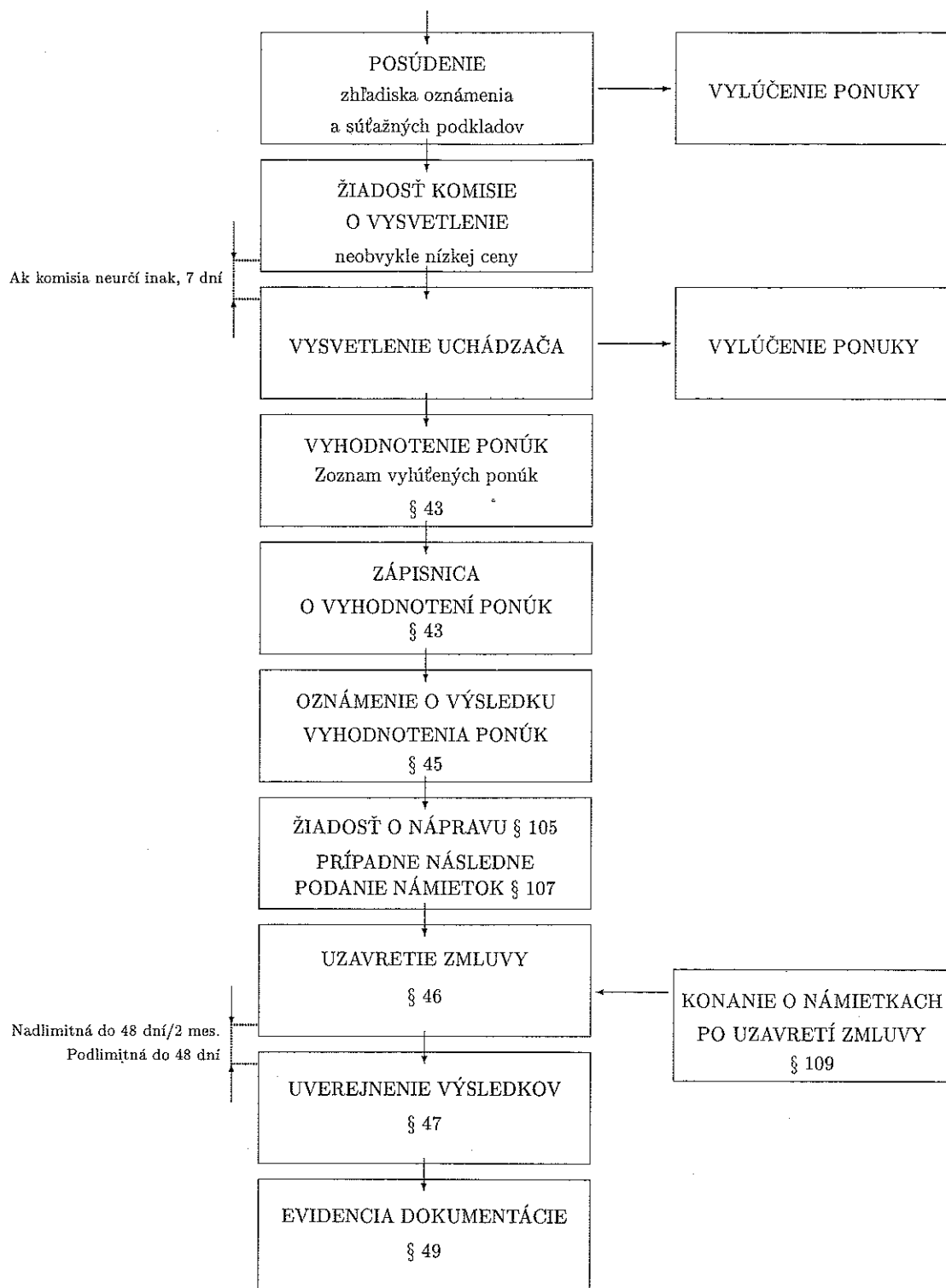
Obstarávateľ je povinný vykonávať činnosti vo verejnom obstarávaní prostredníctvom fyzických osôb⁷, ktoré získali odbornú spôsobilosť na verejné obstarávanie a sú zapísané v zozname odborne spôsobilých osôb, ktorý vedie úrad. Zoznam odborne spôsobilých osôb je verejne prístupný zoznam, do ktorého môže každý nazrieť a robiť si z neho výpisy. Úrad do neho zapíše každého, kto úspešne vykonal skúšku, požiadal o zápis do zoznamu a uhradil správny poplatok.

Zákon upravuje ďalej postavenie Úradu, vedenie zoznamu podnikateľov, vestníka, sankcie za porušenie zákona, ako aj možnosť mimoštátnej kontroly vo verejnom obstarávaní.

Priebeh obstarávania metódou verejnej súťaže

⁷ Túto činnosť vykonávajú v pracovnom alebo inom obdobnom pomere alebo ako živnostníci (viazaná živnosť v zmysle zák. č. 455/1991 Zb. živnostenský zákon v platnom znení).

Uvedená schéma slúži len k základnej orientácii a neobsahuje všetky možné situácie, ktoré počas verejnej súťaže môžu nastať.